

Зміна модусу оцінки okazіональних атрибутів у сучасній англійській мові

Атрибути оцінки досить часто привертають увагу зарубіжних та вітчизняних науковців і є предметом вивчення сучасних лінгвістичних студій [1; 3; 4; 5; 7].

Наше дослідження має на меті проаналізувати зміну модусу оцінки okazіональних атрибутів у сучасній англійській мові.

Крім порівняно нечисленних узуальних атрибутів оцінки в англійській мові постійно виникають okazіональні оцінні атрибути, обумовлені тим чи іншим контекстом, а також конкретною ситуацією комунікативного акту. Оціночні атрибути-okазіоналізми слід віднести до слів, що виконують метасеміотичну функцію. Відбувається семантична метаморфоза лексеми шляхом виділення, створення і усвідомлення таких відтінків її значень, які не входять до її загальної характеристики [2: 67].

Найбільшу метасеміотичну ємність мають оцінні атрибути, значення яких розкривається тільки завдяки певним фоновим, соціолінгвістичним знанням, наприклад:

/Mr. Upjohn's suit/ gave him a pleasantly rake-helly and Regency look (R.Aldington). "Squire – my son – a sucking statesman. We've come to ask you to lead a forlorn hope. Don't smile! You're "for it," as they say in this Bonzoid age /.../" (J.Galsworthy). "Have you sent for the doctor?" "Yes; he'll be here any minute." "Is he any good, or just the ordinary cock-and-

bull type?" (J.Galsworthy).

Оказіональну оцінність, обумовлену соціолінгвістичними факторами, можуть набувати у певних ситуаціях і узуальні прикметники, наприклад:

*"He had chosen not to think about money, knowing that it was **un-American** and unnatural and in some basic way ridiculous not to think about money /.../" (J. Krantz).*

Нейтрально-позитивні прикметники і прикметники позитивної оцінки нерідко виступають в якості атрибутів з оказіональною негативною, при цьому здебільшого іронічною, оцінкою [6: 15]:

*"But your eye," she wailed. "Look at it. It's turning all colours." Sure enough, tomorrow it would, be a **beautiful shiner** (H.Robbins). "You'll give me nothing? Not a kiss, not a kind word, nothing?" "No." "Damn you, Emily! And damn your **precious marriage!**" (D. Carter).*

Набагато рідше нейтральні прикметники виконують функцію атрибутів позитивної оцінки:

*"Mother, my **little** mother, my very own **tiny little** mother," the creature yodeled for joy, you're home!" (J.Krantz).*

Своєрідна "переоцінка" спостерігається в сучасному англійському просторіччі. За даними авторитетного словника сленгу [8], в цьому пласті англійської лексики спостерігається значне зростання числа прикметників загальної позитивної оцінки за рахунок переосмислення значення при вторинній номінації.

Визначаються наступні різновиди такого переосмислення:

1. Переосмислення нейтральних прикметників з інгерентною відсутністю оцінності в прикметники загальної позитивної оцінки (зі значенням *excellent, wonderful, first-class*): *cracking, groovy, tubular* та ін. Прикметник *executive* в США з 80-х років почав зустрічатися в значенні "престижний", "відмінний", "шикарний" (властивий стилю

життя керівних бізнесменів – *business executives*).

2. Таке ж переосмислення нейтрально-позитивних прикметників. У значенні загальної позитивної оцінки стали вживатися *cool* "прохолодний", *blue-ribbon* "призовий", *sexy* "сексуально привабливий" (напр. *What a sexy little car you've got!*), *fresh*, *handsome*, *keen*, *magic*, *peachy*, *righteous*, *solid*.

3. Таке ж переосмислення нейтрально-негативних прикметників: *chilled*, *crash-hot*, *farout*, *gnarly*, *intense*, *outlaw*, *severe*.

4. Переосмислення прикметників загальної негативної оцінки в прикметники загальної позитивної оцінки; розвиток поляризації значень (енантисемії). Прикметник *bad* в розмовній мові молодого покоління став означати "чудовий", "прекрасний" (напр. *Boy, that's a really bad jazz!*) Таке ж зрушення в сторону меліоративності спостерігається у словах *awesome*, *hellacious*, *horrorshow*, *knockout*, *mean*, *terrific*, *vicious*.

У проаналізованих випадках зміна модусу оцінки на протилежний відбувається не тільки на синтагматичному рівні, а й на рівні парадигматики.

Сленгових прикметників загальної позитивної оцінки, що належать до одиниць первинної номінації, порівняно небагато. До них відносяться: *boffo*, *copacetic*, *cushdy* (*cushti*, *kushti*), *diddly-dum*, *dinky-di*, *hotsy-totsy*, *hunky-dory*, *keeno*, *rippy*. Деякі сленгові прикметники загальної позитивної оцінки є структурними модифікаціями відповідних узуальних прикметників (іноді з переносним значенням): *beaut* (< beautiful), *brill* (< brilliant), *cas* (< casual), *def* (< definitive), *fab* (< fabulous), *marvie* (< marvellous), *triff* (< terrific).

Сленгові прикметники загальної негативної оцінки представляють собою або одиниці первинної номінації (*yucky*), або інгерентно негативні одиниці (*bum*, *crappy*, *cruddy*), або нейтральні одиниці з

потенційними негативними семами (*cheesy / a cheesy place, a cheesy thing to do* та ін). Зустрічаються випадки набуття пейоративного значення прикметниками, інгерентно позбавленими семи оцінності. Наприклад, прикметник *flaky* "шаруватий" набуло значення "чудний", "божевільний"; прикметники *Byzantine* "візантійський" і *Manichaean* "маніхейський" поповнили свою семантичну структуру семами негативної оцінки: "підступний", "хитрий", "зловісний" відповідно.

Зміна модусу оцінки від знака "-" до знаку "+" в первісно сленгових прикметниках не спостерігається. Широке поширення отримують евфемізми, покликані замінити прямі найменування будь-яких негативних якостей, що відображають соціальні хвороби нації. Наприклад, у сленгу наркоманів значення "задурманений наркотиками" може передаватися низкою прикметників і дієприкметників евфемістичній характеру: *baked, happy, heavy, iced, jacked up, jammed up, knocked up, loaded, laid back, messed up* та ін.

Таким чином, як у кодифікованій літературній мові, так і в розмовній мові, широко вживаються okazіональні оцінні атрибути, обумовлені конкретним контекстом або конкретною ситуацією комунікативного акту. Функцію okazіональних оцінних атрибутів можуть виконувати не тільки прикметники, а й іменники, в тому числі – власні назви. Okazіональна оцінність часто обумовлена соціолінгвістичний факторами.

Нейтрально-позитивні прикметники і прикметники позитивної оцінки іноді виступають в ролі атрибутів з okazіональною негативною оцінкою. Переоцінка від знака "-" до знаку "+" характерна при вживанні узуальних прикметників у сучасному англійському сленгу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Арутюнова Н. Д. Типы языковых значений: Оценка. Событие. Факт / Н. Д. Арутюнова. – М.: Наука, 1988. – 341 с.
2. Виноградов В.В. О языке художественной прозы / В.В.Виноградов. – М.: Наука, 1980. – 360 с.
3. Вольф Е. М. Функциональная семантика оценки / Е. М. Вольф. – 3-е изд., стереотипное. – М.: КомКнига, 2006. – 280 с.
4. Ивин А.А. Основания логики оценок / А.А. Ивин. – М.: Изд-во Московского ун-та, 1970. – 230 с.
5. Кислицина Н. М. Прикметники зі значенням узагальненої позитивної оцінки як фрагмент мовної картини світу (на матеріалі російської, української та англійської мов): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.17 / Н. М. Кислицина. – Київ. нац. лінгв. ун-т. – К., 2002. – 20 с.
6. Рудик Т.З. Англійські прикметники морально-етичної сигніфікації у лексикографії та міжчастиномовних зв'язках: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.04 / Т.З. Рудик. – Львів, 1995. – 17 с.
7. Соловйова Л.Ф. Англійські аксіологічні прикметники у функції епітета // Тези доповідей Всеукраїнської наукової конференції пам'яті доктора філологічних наук, професора Д. І. Квеселевича (1935-2003) "Сучасний стан і перспективи лінгвістичних досліджень та проблеми перекладу" – ЖДУ імені Івана Франка, 12 травня 2017 р. – С. 89-91.
8. Thorne T. Dictionary of Modern Slang / T. Thorne. – М.: Вече. Персей, 1996. – 592 р.